

ریاست قوه قضائیه
« حوزه معاونت قضائی »

بیت‌المالی

تاریخ: ۱۳۷۹/۶/۳۱

شماره: ۵۷۵

پیوست: ۱

ورود به دبیرخانه شورای نگهبان

تاریخ ثبت: ۱۳۷۹/۱۱/۲۹ صبح

تاریخ ثبت: ۱۳۷۹/۷/۵ عصر

اقدام کننده: س.ر.ا

اعضای محترم شورای نگهبان

لازتم للاسلام عوناً وللمسلمین عوناً

با عرض سلام و تحیت و ارادت مخلصانه بعرض مبارکتان می‌رساند: فقهاء عظام رضوان اله تعالی علیهم در باب حجر در مسأله زوال حجر از صبی رشد را از بلوغ جدا کرده‌اند و فرموده‌اند مجرد بلوغ کافی در زوال حجر از صبی نیست بلکه لازم است اضافه بر بلوغ رشد او نیز احراز گردد و از جمله حضرت امام راحل قدس اله سره به این امر در تحریر الوسیله تبعاً از صاحب کتاب وسیله تصریح فرموده‌اند زیرا در مسأله ۴ ص ۱۳ ج ۲ میفرمایند:

« لا یکفی البلوغ فی زوال الحجر عن الصبی بل لا بد معه من الرشد و عدم السفه بالمعنی الذی سبینه »

و از متأخرین کلیه کسانی که وسیله النجاه را حاشیه زده‌اند باین نظریه موافقت کرده‌اند.

و قدما و متأخرین اصحاب نیز مسأله سن را از مسأله رشد جدا کرده‌اند و معتقدند ملازمه ای بین سن بلوغ با رشد که عبارت است از اصلاح مال نمی‌باشد زیرا چگونه می‌توان یک دختر ۹ ساله را به مجرد اینکه بالغ گردیده بخاطر بلوغ رشید دانست، مرحوم محقق اردبیلی در شرح کلام علامه در ارشاد که می‌فرماید: ((ولو طعن فی السن غیر رشید لم یزل للحجر)) فرموده است وجه ظاهر و هذا ظاهر الکتاب من تعلیق الاعطاء علی ایناس الرشد فمالم یؤنس لم یعط و کان السن ماکان و یدل علیه الاستحباب فانه دل علی عدم الاعطاء حتی یزول و ما زال بدلیل اصلاً.

و مورد نظر اردبیلی هرچند در رابطه با خصوص اعطاء است اما عدم اعطاء بخاطر عدم احراز رشد است نه آنکه بلوغ اماره رشد در غیر اعطاء می‌باشد. اما در بلوغ در مورد اعطاء مالش به وی اماره رشد نیست و باید رشد او از خارج احراز گردد.

بعد می‌فرماید و یدل علیه الاخبار

و محقق در شرائع نیز برای رفع حجر دو وصف را ذکر می‌کند یکی بلوغ و علائم آن را بیان می‌فرماید و دیگری رشد، سپس می‌فرماید:

« و اذا لم یجتمع الوصفان کان الحجر باقیا » تا آنکه به علائم رشد اشاره می‌فرماید و می‌گوید:

« و یعلم رشده بما یتلوه من التصرفات یعلم قوته علی المکیسه . فی المبیعات و تحفظه من الانخداع »

و از این عبارت استفاده می‌شود که علائم بلوغ برای رشد کافی نیست بلکه برای احراز رشد لازم است، اختبارات دیگری انجام شود.

مرحوم شهید ثانی در مسالک می‌فرماید:

« لما کان الرشد ملکه تقضی اصلاح المال فلا یمن اختبار البالغ قبل فك الحجر عنه نکرا کان او اثنی لیعلم

اتصافه بالملکه المذكوره))
خیابان خیام کاخ دادگستری - طبقه همکف شماره تلفن: ۳۲۲۵۴۶

ریاست قوه قضائیه

« حوزه معاونت قضائی »

تاریخ

۱۳۷۹/۰۹/۲۷

شماره ۳۳۰۵۷۵

پیوست

و از این عبارت بصراحت بلوغ و رشد از یکدیگر تفکیک شده اند زیرا فرموده است شخص بالغ را قبل از فک حجر از او باید اختبار کرد و اگر مجرد بلوغ کافی از برای رفع حجر می بود اختبار لازم نبود باین ترتیب معلوم می گردد ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی که می گوید: هیچکس را نمی توان بعد از رسیدن به سن بلوغ به عنوان جنون یا عدم رشد محجور نمود مگر آنکه عدم رشد یا جنون او ثابت شده باشد خلاف شرع است، بنابراین باید طبق نظر فقهاء امامیه چنین گفت: هیچکس را نمی توان بعد از رسیدن بلوغ رشید دانست مگر آنکه رشد او ثابت شده باشد بنابراین اموال صغیری را که بالغ شده است در صورتی می توان به او داد که رشد او ثابت شده باشد.

باین ترتیب نیازی به تبصره ۲ ماده مذکور هم نیست و باید حذف شود و بسیار جای تعجب است که چرا اصل ماده ۱۲۱۰ سن بلوغ را اماره رشد قرار داده اما در تبصره ۲ آن سن بلوغ را اماره رشد قرار نداده و در آن آمده است، رشد بالغ باید در دادن مال به صغیر احراز گردد و چگونه ممکن است بلوغ هم اماره رشد باشد و هم اماره رشد نباشد زیرا وقتی ما پذیرفتیم که نمی توان کسی را بعد از رسیدن به سن بلوغ محجور نمود ضمناً پذیرفته ایم که آن شخص رشید است پس چگونه می توان گفت صغیری که بالغ می باشد محجور است و نمی توان مالش را به او داد آیامگر در فقه امامیه بین دادن مال به صغیری که بالغ شده با غیر دادن مال به او مانند ازدواج فرقی هست؟ و اینکه در آیه شریفه که مسأله دفع مال را در صورت ایناس رشد ذکر فرموده است برای خاطر آن است که رشد، حجر صغیر را بر می دارد، نه آنکه برای خصوص دفع مال به موضوعیتی وجود دارد و از اینکه مطالب فوق را نوشتیم بخاطر آن است که از ماده مذکور سوءاستفاده می شود و اموال صغاری را که تازه بالغ شده اند با مبلغی جزئی از آنان می گیرند تا حدی که دیوانعالی کشور در رأی وحدت رویه شماره ۳۰-۳/۱۰/۱۳۶۴ ناچار شده است ماده مذکور را اختصاص به امور مربوط به خود صغار (اموال غیر مالی) تازه بالغ و تبصره آن را به امور مالی اختصاص بدهد. بنابراین تقاضا می شود خلاف شرع بودن ماده مذکور را اعلام فرمائید.

در خاتمه موفقیت همگی شما را از درگاه خداوند سبحان مسئلت دارم.

امرادتمند شما - سید محمدحسن مرعشی

معاون قضائی رئیس قوه قضائیه

محمدحسن مرعشی

نخیابان خیام کاخ دادگستری - طبقه همکف شماره تلفن: ۳۲۲۵۴۶